

En l'elaboració d'aquest capítol han participat:
Natalia Barrientos, Raquel Vaquer-Sunyer i la Direcció General de Pesca i Medi Marí.

Captures de pesca professional

1. Pes total de les captures 2. Valor econòmic de les captures

Les captures de pesca professional aporten beneficis a l'economia balear. Mallorca representa el 75 % de desembarcaments que es produeixen a totes les Balears.¹ No obstant això, a les Illes es consumeixen, aproximadament, més de 20.000 tones de productes pesquers. Si tenim en compte que la producció pesquera dels últims anys se situa entorn de les 2.500 tones i que gairebé tot el que es comercialitza es consumeix a les Balears, es pot dir que prop del 13 % del peix comercialitzat prové de la flota local (segons dades del sector pesquer espanyol del Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient, i segons dades de comercialització pesquera de les Illes Balears de la Federació Balear de Confraries de Pescadors).

La quantificació de les captures de pesca professional aporta informació per millorar la gestió pesquera, i així ajuda a promoure la sostenibilitat dels recursos pesquers en el futur. Aquesta informació és de gran importància, ja que la Mediterrània és el més sobreexplotat de tots els oceans del món.²

NORMATIVA

- Llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aquicultura a les Illes Balears.
- Ordre APA/1212/2020, de 16 de desembre, per la qual s'estableixen zones de veda espaciotemporal per a la modalitat d'arrossegament de fons i encerclament en determinades zones del litoral mediterrani per al període 2021-2022.
- Resolució de 10 de maig de 2021, de la Secretaria General de Pesca, per la qual es publica per a 2021 el llistat de dies de pesca assignats per buc i grup de bucs d'arrossegament de fons de la Mediterrània.
- Decret 31/2021, de 31 de maig, pel qual es regula el marisqueig professional i recreatiu a les

Illes Balears i es modifica el Decret 19/2019, de 15 de març, pel qual s'estableix el Pla de Gestió Pluriinsular per a la pesca amb arts de tirada tradicionals en aigües de les Illes Balears.

- Reial Decret 1102/2021, de 14 de desembre, pel qual es modifica el Reial Decret 395/2006, de 31 de març, pel qual s'estableixen mesures d'ordenació de la flota pesquera que opera amb arts fixes i arts menors a la Mediterrània.

METODOLOGIA

Es presenten dades del volum de captures en tones i el seu valor mitjà anual en milions d'euros des de l'any 2002 fins al 2021. Aquestes dades han estat proporcionades pel Servei d'Ordenació Pesquera de la Direcció General de Pesca i Medi Marí del Govern de les Illes Balears.

A les Illes Balears hi ha un total de 44 ports pesquers repartits entre 16 confraries: 10 a Mallorca (coordinades), 3 a Menorca, 2 a Eivissa i 1 a Formentera (figura 1). A Mallorca són: Pollença, Alcúdia, Cala Rajada, Porto Cristo, Portocolom, Santanyí, Colònia de Sant Jordi, Palma, Andratx i Sóller. A Menorca:

QUÈ ÉS?

La quantificació de les captures de la flota pesquera professional balear en tones per espècie i el seu preu mitjà anual en milions d'euros. El volum de captures aporta informació sobre el total de des càrregues per saber quines són les espècies més capturades de la mar Balear. El valor econòmic associat a les captures indica el benefici derivat del sector pesquer professional per a l'economia balear.

METODOLOGIA

Les espècies capturades s'identifiquen, pesen i valoren a les llotges, i els resultats es reporten al Servei de Recursos Marins de la Direcció General de Pesca i Medi Marí del Govern de les Illes Balears. Les captures es separen en tres grups: peixos, crustacis i mol·luscs, i s'especifiquen les espècies més representatives en abundància de cada grup.

RESULTATS

Es percep una disminució de les captures de pesca professional entre els anys 2002 i 2021 de 1.700 t (de 3.900 t a 2.200 t) i el seu valor econòmic associat, que amb 18,5 M€ l'any 2021 s'aproxima als beneficis inicials del 2002 (18 M€).

Les captures de peixos són un ordre de magnitud més gran que les de crustacis i mol·luscs, i són les que disminueixen més: passen de 3.166 t l'any 2002 a 1.630 t l'any 2021.

En els vint anys de seguiment, les espècies de peixos més capturades són la sardina i el gerret (captura mitjana anual > 200 t). L'any 2021 el peix més capturat va ser el gerret (145 t), seguit de les rajades (135 t) i l'aladroc (132 t).

El crustaci més capturat entre els anys 2002 i 2021 sempre ha estat la gamba rosada (amb una mitjana anual de 177 t).

PER QUÈ?

Mostra el seguiment temporal de les espècies més abundants de la mar Balear i les més valorades pels consumidors. També aporta informació sobre l'evolució econòmica del mercat dels productes pesquers.

LOCALITZACIÓ

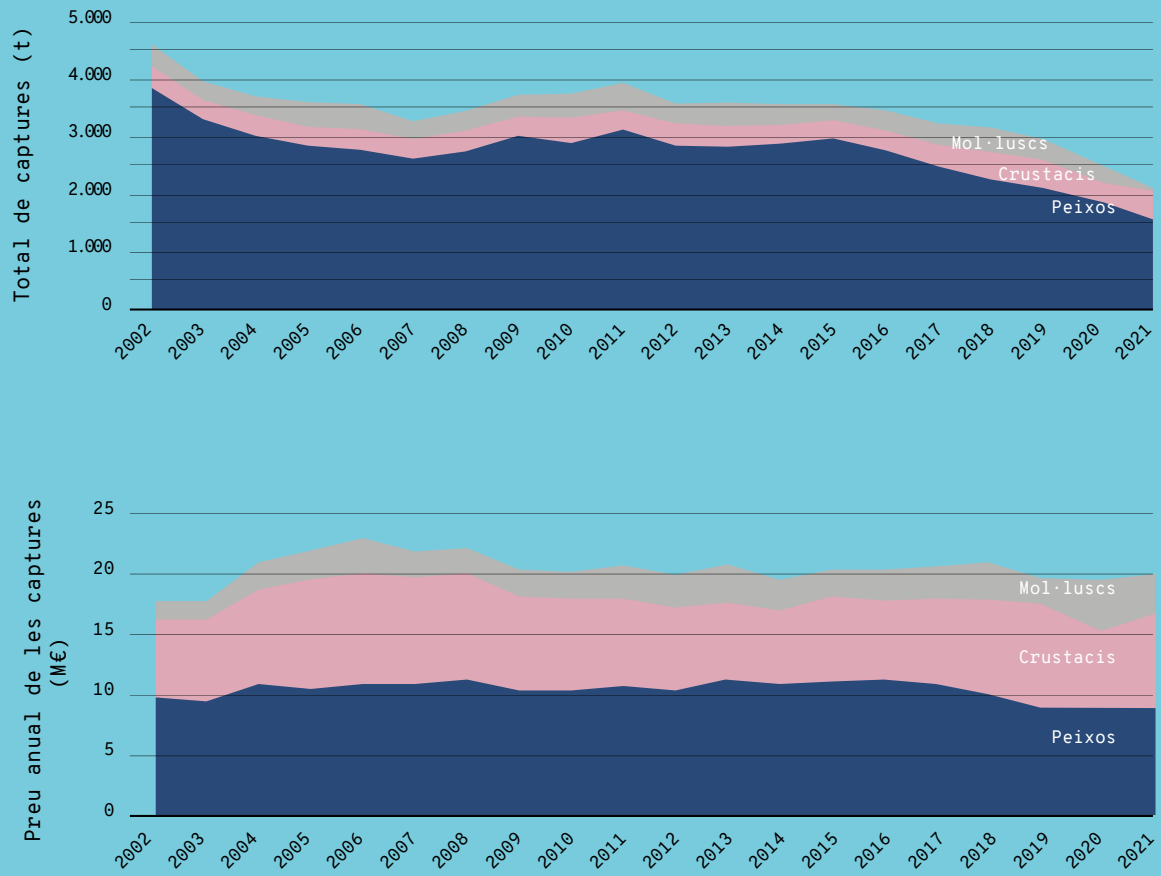

L'espècie de mol·lusc més capturada durant els anys 2002-2021 és el pop *Octopus vulgaris* (amb una mitjana anual de 173 t).

El grup dels crustacis, en particular l'espècie de la gamba rosada (*Aristeus antennatus*), aporta un benefici econòmic més gran si tenim en compte les captures totals. L'any 2021, les deu espècies les captures de les quals impliquen més valor econòmic són:

1. Gamba rosada: 2,5 M€ (90 t capturades)
2. Llagosta: 2,4 M€ (49 t capturades)
3. Calamar: 1,5 M€ (101 t capturades)
4. Cap-roig: 1,1 M€ (65 t capturades)
5. Pop comú: 0,62 M€ (119 t capturades)
6. Moll: 0,60 M€ (83 t capturades)
7. Escamarlà: 0,56 M€ (17 t capturades)
8. Llampuga: 0,56 M€ (70 t capturades)
9. Gerret: 0,49 M€ (145 t capturades)
10. Rajades: 0,48 M€ (136 t capturades).

Captures de pesca professional

Captures totals (en tones) de peixos, crustacis i mol·luscs i el seu preu total anual (en milions d'euros [M€]) entre els anys 2002-2021. FONT: Servei de Recursos Marins de la Direcció General de Pesca i Medi Marí.

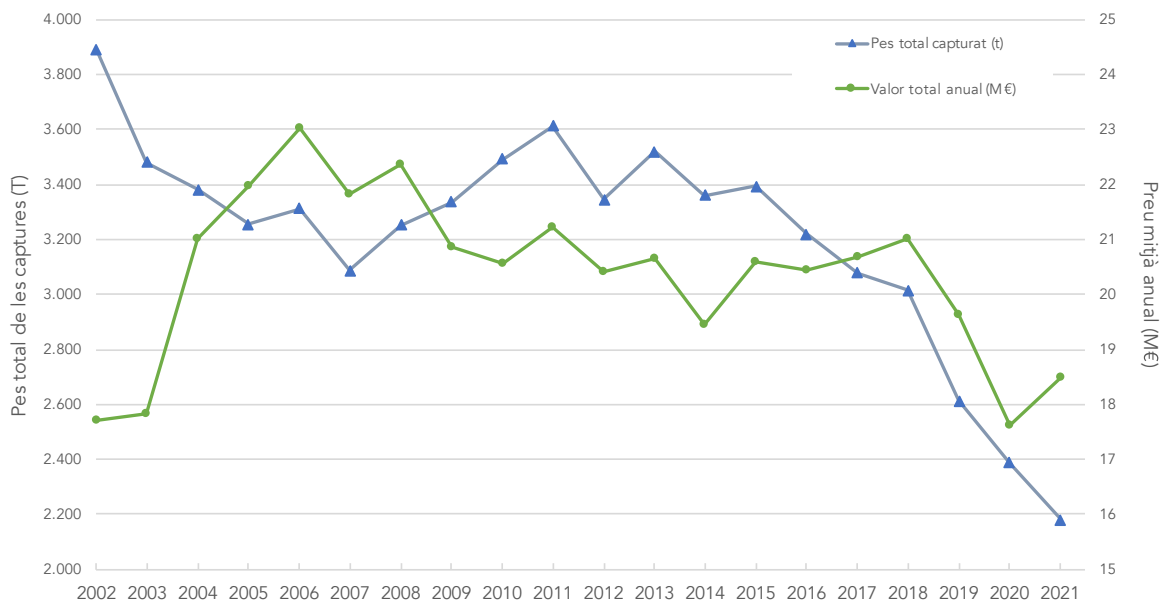

Figura 1. Pes total en tones de totes les captures de pesca professional a les Balears i el seu preu total anual en milions d'euros (M€) entre els anys 2002 i 2021. FONT: Direcció General de Pesca i Medi Marí.

Maó, Ciutadella i Fornells. A Eivissa: Eivissa i Sant Antoni. I a Formentera, la Savina.

En haver desembarcat les captures s'efectua la identificació de les espècies a les llotges, on cada responsable s'encarrega de designar-los un codi d'identificació de la base de dades de la FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura). Posteriorment, es recullen les dades de la quantitat de captures a les notes de venda de les llotges.

Una de les limitacions sobre la descripció de les espècies capturades rau a designar-los correctament el codi FAO. A més, és necessari considerar que aquests codis s'han anat ampliant amb un nombre més gran d'espècies, la qual cosa pot suposar la disminució d'una categoria en favor d'una altra de nova.

Els resultats de les captures han estat separats en tres grups taxonòmics: peixos, crustacis i mol·luscs.

El criteri de selecció de les principals espècies de peixos s'ha fet a partir de les deu espècies amb el nombre de captures més gran per cada any. Això ha donat com a resultat un total de quinze espècies de captura més freqüent durant els anys 2002-2021: sardina (CA) = *sardina europea* (ES) = *Sardina pilchardus*; gerret (CA) = *caramel* (ES) = *Spicara* spp.; sorell (CA) = *jurel* (ES) = *Trachurus* spp.; maire (CA) = *bacaladilla* (ES) = *Micromesistius poutassou*; alatxa (CA) = *alacha* (ES) = *Sardinella aurita*; moll (CA) = *salmonete* (ES) = *Mullus* spp.; gató (CA) = *pintarroja* (ES) = *Scyllorhinus* spp.; lluç (CA) = *merluza europea* (ES) = *Merluccius merluccius*; rajades (CA) = *rayas* (ES) = *Raja* spp.; llampuga (CA) = *lampuga* (ES) = *Coryphaena hippurus*; cirviola o verderol (CA) = *pez de limón* (ES) = *Seriola dumerili*; aladroc (CA) = bo-

querón (ES) = *Engraulis encrasicolus*; cap-roig (CA) = *cabracho* (ES) = *Scorpaena scrofa*; peix espasa o emperador (CA) = *pez espada o emperador* (ES) = *Xiphias gladius*; gall de Sant Pere (CA) = *pez de San Pedro* (ES) = *Zeus faber*. Les espècies restants s'han agrupat en la categoria «Altres peixos».

El grup taxonòmic de crustacis conté cinc divisions en funció del seu valor econòmic més gran associat a la quantitat desembarcada: gamba rosada (CA) = *gamba roja* (ES) = *Aristeus antennatus*; gamba blanca (CA) = *gamba blanca o gamba de altura* (ES) = *Parapenaeus longirostris*; llagosta (CA) = *langosta* (ES) = *Palinurus elephas*; escamarlà (CA) = *cigala* (ES) = *Nephrops norvegicus*; gambosí (CA) = *otras gambas* (ES), i altres crustacis. La categoria de «Gambosí» fa referència a un conjunt d'espècies de gambes de baix valor comercial i inclou principalment *Plesionika* spp. (sobretot *P. edwardsii* i *P. martia*) i, en menys quantitat, *Pasiphaea sivado*, *Solenocera* spp. i altres gambes. També tenen importància els crancs, com el cranc de ròssec (CA) = *falsa nécora* (ES) = *Liocarcinus depurator*, o el cranc de fonera (CA) = *cangrejo rojo mediterráneo* (ES) = *Geryon longipes*. En la categoria d'«Altres crustacis» s'han inclòs altres llagostes poc capturades, com la llagosta blanca (CA) = *langosta mora* (ES) = *Palinurus mauritanicus*, i altres captures poc representatives d'altres decàpodes, com el berrat ermità (CA) = *cangrejo ermitaño* (ES) = *Dardanus arrosor*; la cranca de fonera (CA) = *centolla de fondo* (ES) = *Paromola cuvieri*, i el cranc reial (CA) = *cangrejo real* (ES) = *Calappa granulata*, etc.

En el grup de mol·luscs s'han diferenciat cinc categories: pops (*Octopus* i *Eledone* spp.), calamars (*Loligo* spp. i *Alloteuthis* spp.), sípies (*Sepiida* spp.), potes (*Illex coindetii* i *Todarodes sagittatus*) i altres mol·luscs. Les principals espècies capturades de pops són el pop

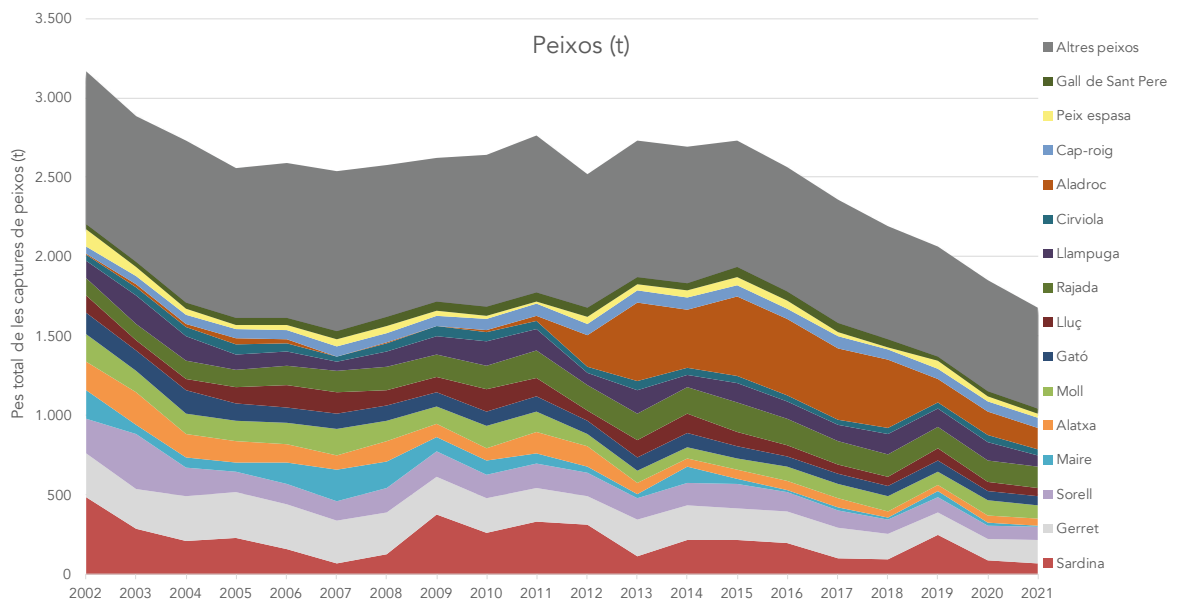

Figura 2. Pes anual en tones (t) de les captures totals de pesca professional de peixos a totes les Illes Balears entre els anys 2002 i 2021. Es destaquen les quinze espècies més representatives en quantitat de captures, mentre que la resta d'espècies capturades s'agrupen dins «Altres peixos». El gruix de cada franja de color es refereix a la quantitat capturada de cada espècie. FONT: Direcció General de Pesca i Medi Mari.

(CA) = *pulpo* (ES) = *Octopus vulgaris*, i les espècies de baix valor comercial, com el pop blanc (CA) = *pulpo blanco* (ES) = *Eledone cirrosa* i el pop mesquer (CA) = *pulpo almizclado* (ES) = *E. moschata*. Les espècies de calamar capturades són majoritàriament de *Loligo vulgaris*, tot i que també es produeixen captures menys representatives de *L. forbesii* i de calamarsins (CA) = *puntillas* (ES) = *Alloteuthis* spp. L'espècie de sípia amb més volum de captures i importància comercial és la sípia (CA) = *sepia* (ES) = *Sepia officinalis*. Les espècies de sípia amb captures marginals són *Sepia elegans* i *S. orbignyana*, conegudes comunament com a sipions (CA) = *choquitos* (ES). Les captures de pota fan referència a l'aluda (CA) = *pota voladora o canana* (ES) = *Illex coindetii* i la pota (CA) = *pota* (ES) = *Todarodes sagittatus*. Es capturen altres mol·luscs en quantitats més petites com a subproductes de la pesca, principalment amb xarxes de tresmall, com el corn amb pues (CA) = *cañadilla* (ES) = *Bolinus brandaris* i el corn de tap (CA) = *busano* (ES) = *Phyllonotus trunculus*. No s'ha inclòs la producció de mol·luscs d'aqüicultura, ja que es tracten al grup d'indicadors «Aqüicultura marina» d'aquest informe.

Cal considerar que les fluctuacions de les dades de captures poden no ser degudes a la pesca. Per tant, a l'hora d'interpretar la informació presentada als resultats és necessari tenir en compte els factors següents:

- La disminució de flota pesquera professional.
- Les vedes de nova implantació, com per exemple, la del peix espasa.
- La millor presa de dades estadístiques (gerret actualment diferenciat de xucles i gerret imperial).
- Les quotes màximes diàries que s'han autoimposat els mateixos pescadors o que imposa l'Organitza-

ció de Productors (OP) Mallorca Mar per mantenir el preu (llampuga, gerret, aladroc, etc.), o que s'imposen per normativa (jonquillo). Això suposa un decreixement de les captures per qüestions de mercat i regulacions, no per manca de captures.

- Els canvis en els costums alimentaris a causa de la irrupció massiva del peix refrigerat a preus baixos (lluç, rap, salmó, bacallà, diferents espècies de cefalòpodes, crustacis com ara els llamantols americans, escamarlans de l'Atlàntic, etc.). Això origina caigudes de preus i la pèrdua del costum de consumir algunes espècies locals com ara sorells, molls, gerrets, etc. Per tant, els nostres pescadors deixen de considerar-les espècies objectiu i n'abandonen la pesca.
- Cicles biològics d'abundància (per exemple, la tonyina).
- Canvis en les condicions fisicoquímiques de l'aigua (alatxa,³ sardina^{4,5}).

RESULTATS

La quantitat anual total de producció pesquera professional —comptant peixos, mol·luscs i crustacis— oscil·la aproximadament entre 3.888 t (màxim de l'any 2002) i 2.182 t (mínim de l'any 2021) (figura 1). Entre els anys 2002-2007 s'observa una disminució progressiva de ~ 800 t (de 3.888 t a 3.087 t). Entre els anys 2007 i 2011 es produeix un increment gradual de ~ 500 t, en el qual s'assoleix el segon màxim l'any 2011 amb 3.600 t. Posteriorment, entre els anys 2015-2021 s'observa el decreixement gradual més gran de les captures, de 1.200 t, fins a assolir 2.182 t. Aquesta disminució del 44 % de les captures des del 2002 es pot explicar en gran part per la reducció de la flota pesquera d'arrossegament, que des de l'any 2001 s'ha

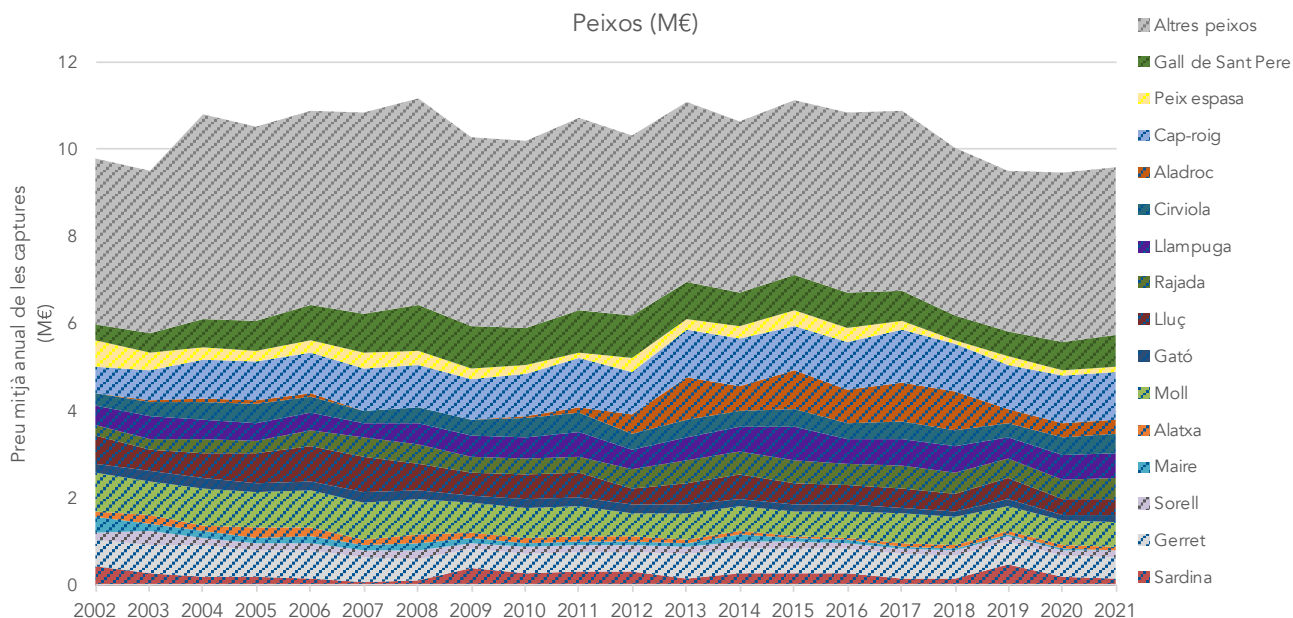

Figura 3. Valor anual en milions d'euros (M€) de les captures totals de pesca professional de peixos a totes les Illes Balears entre els anys 2002-2021. FONT: Direcció General de Pesca i Medi Marí.

reduït pràcticament a la meitat (de 61 a 33 embarcacions), i per les imposicions de la Unió Europea.

El valor mitjà anual de les captures assoleix el mínim els anys 2002 i 2020, amb 17,7 i 17,6 milions d'euros respectivament, mentre que el valor màxim s'observa l'any 2006 amb 23 milions d'euros (figura 1). Del 2002 al 2006 se'n produeix l'increment més gran, de 2,7 milions d'euros, a partir del qual el valor econòmic anual decreix fins als 17,6 milions d'euros l'any 2020. A causa principalment de la crisi sanitària derivada de la COVID-19, l'any 2020 el valor cau en 2 milions d'euros (a 17,6 milions d'euros) en comparació al 2019 (any pre-pandèmia), mentre que el 2021 augmenta en 0,9 milions d'euros (18,5 milions d'euros).

S'observen fluctuacions fora de fase entre el pes i el valor mitjà anual que es poden explicar a través de la llei de l'oferta i la demanda: menys captures deriven en un preu mitjà anual més gran. Durant 2008-2013, els efectes de la crisi econòmica varen provocar una caiguda dels preus mitjans, que des de llavors s'han recuperat. L'any 2021, la crisi de la pandèmia i la bona publicitat dels productes de proximitat ha provocat un increment molt notable del preu mitjà.

Peixos

Les captures de peixos presenten un ordre de magnitud més gran que la resta dels grups taxonòmics (figures 2, 4 i 6). Les descàrregues totals de peix han disminuït des de l'any 2002 fins al 2021, i han passat de 3.166 t a 1.630 t respectivament (figura 2). Per tant, les quantitats de peixos capturades disminueixen a la meitat (1.500 t) en els vint anys de dades recopilades. La reducció s'ha produït principalment en dos esdeveniments: entre els anys 2002-2005 (decreixement de ~ 600 t) i entre els anys 2015-2020 (decreixement de ~ 900 t). Entre els anys 2005 i 2015, els valors oscil·len entorn de les ~ 2.700-2.500 t. De les 174 classificacions de captures d'espècies

(o grups d'espècies) de peixos reportades en llotja, les deu espècies més capturades l'any 2021 són (en ordre de major a menor): gerret, aladroc, rajades (grup d'espècies no identificades), moll, sorell, sardina europea, llampuga, cap-roig, lluç i alatxa.

Entre les espècies de peixos les captures dels quals es redueixen més entre 2002 i 2021 s'observa la sardina (*Sardina pilchardus*), que passa de 448 t a 72 t. Les captures de xucla i gerret (*Spicara* spp.) es redueixen progressivament de 270 t l'any 2002 a 145 t l'any 2021, possiblement per raons de mercat, que estableix unes quotes màximes diàries de 79 kg/dia. Les descàrregues de sorell (*Trachurus* spp.) passen del màxim de 349 t l'any 2003 al mínim de 82 t l'any 2021. Les captures de maire (*Micromesistius poutassou*) decreixen de 200 t l'any 2007 a 7 t l'any 2021. L'alatxa (*Sardinella aurita*) presenta una disminució de 206 t l'any 2003 a 49 t l'any 2021. El moll (*Mullus* spp.) passa de 171 t l'any 2002 a 83 t l'any 2021. Les captures de gató (*Scyliorhinus* spp.) es redueixen del màxim de 146 t de l'any 2004 a 57 t l'any 2021. El lluç (*Merluccius merluccius*) baixa del màxim de 139 t l'any 2007 a 52 t l'any 2021. En darrer lloc, les captures de peix espasa (*Xiphias gladius*) decreixen de 104 t l'any 2002 a 21 t l'any 2021.

La gran part de la reducció d'aquestes espècies està causada per l'efecte de l'euopeïtzació del consum de peix a les Balears: s'abandona el consum d'espècies de talla petita i/o amb espines (sorell, gerret, maire, lluç, moll, alatxa), que estan a la base de la cadena tròfica, per consumir espècies de les quals es poden tallar filets. La reducció de les captures de sardines està causada per un tema ambiental, mentre que es desconeix la causa de la del peix espasa.

Entre les espècies que mostren una oscil·lació temporal de les captures hi ha la llampuga (*Coryphaena hippurus*), que varia del mínim de 57 t l'any 2007

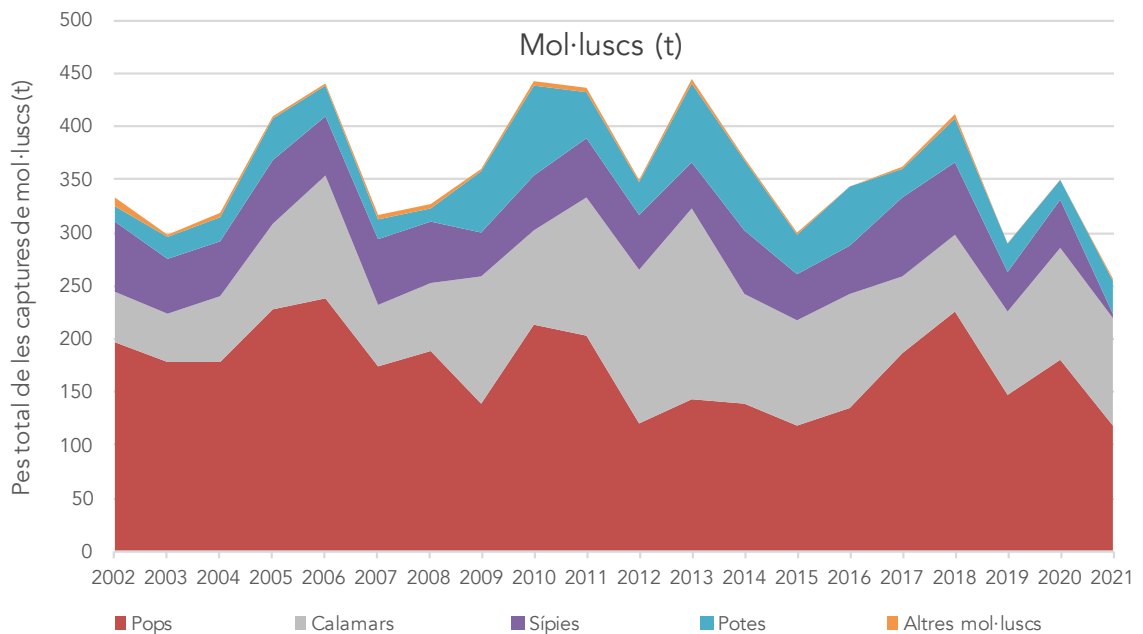

Figura 4. Pes anual en tones (t) de les captures totals de pesca professional de mol·luscs a totes les Illes Balears entre els anys 2002 i 2021. El gruix de cada franja de color es refereix a la quantitat capturada de cada espècie. FONT: Direcció General de Pesca i Medi Mari.

al màxim de 177 t l'any 2003, i se'n registren 70 t descarregades l'any 2021. Actualment, la llampuga té una quota de 150 kg/barca/dia. La cirviola mostra un mínim de 30 t capturades l'any 2005 i un màxim de 67 t l'any 2007, i arriba a 40 t l'any 2021. Les captures de gall de Sant Pere es mostren estables en el temps, amb 33 t l'any 2002 i 32 t el 2021.

L'espècie que ha experimentat més variacions en el volum de captures des del 2002 és l'aladroc, que ha passat de 0,9 t a 35 t entre 2002-2011, i de 203 t a 500 t entre 2012-2018 (figura 2). Aquest increment podria estar relacionat de manera directa amb la baixada de les captures de sardina. Posteriorment, els valors de captura d'aladroc han disminuït a 132 t l'any 2021. Les captures de cap-roig augmenten lleugerament de 50 t l'any 2002 a 65 t el 2021. Finalment, les rajades (*Raja* spp.) varien entre un mínim de 100 t l'any 2003 i un màxim de 188 t l'any 2015, fins que assoleixen les 136 t l'any 2021; els augments podrien ser un símptoma de recuperació, ja que es tracta d'espècies estratègiques K (conservadores) que tenen pocs descendents.

Les espècies les captures de les quals han generat un valor econòmic més gran ($\geq 0,30$ milions d'euros [M€]) l'any 2021 són: cap-roig (1,11 M€), gall de Sant Pere (0,73 M€), moll (0,60 M€), llampuga (0,56 M€), xucla i gerret (0,48 M€), rajades (0,45 M€), cirviola (0,45 M€), tonyina vermella (0,41 M€), lluç (0,37 M€), déntol (0,34 M€), aladroc (0,32 M€) i rap (0,30 M€). Això demostra que les espècies més capturades no sempre són les de més valor econòmic i viceversa (figures 2 i 3). Per exemple, espècies de sorell, sardina, alatxa, gató i serrà estan en el llistat de captures més grans, però no aporten tant valor econòmic. En general, el valor mitjà anual es manté més estable que el volum de captures. L'espècie que

fluctua més de valor és l'aladroc, un factor associat directament a la variació de les captures.

Mol·luscs

Les captures de mol·luscs varien entre el mínim de 157 t assolit l'any 2021 i el màxim de 444,4 t del 2013 (figura 4). El grup de mol·luscs més capturat és el dels pops (amb una mitjana de 173 t entre 2002-2021), seguit dels calamars (amb una mitjana de 94 t entre 2002-2021), les sípies (51 t de mitjana entre 2002-2021) i, finalment, les potes (37 t de mitjana entre 2002-2021). Els increments principals s'observen entre els anys 2005-2006 i 2008-2014, mentre que els descensos principals es donen l'any 2007, el 2015, el 2019 i el 2021. Aquestes variacions es produeixen sobretot en les captures de pops i calamars, i l'any 2021 en la baixada de les captures de sípies (de 46 t l'any 2020 a 4 t el 2021), possiblement per qüestions ambientals. Els augments de les captures de mol·luscs l'any 2021 es produeixen en el grup de les potes (que passen de 19 t l'any 2020 a 31 t el 2021).

Tot i que les captures més grans de mol·luscs es produeixen en el grup dels pops, el valor mitjà anual més gran l'aporten els calamars (figura 5). Aquest grup també mostra la variabilitat econòmica més gran des de l'any 2002. Se n'observen màxims els anys 2006 i 2011 (amb 1,7 milions d'euros) i el 2013 (amb 2 milions d'euros), i mínims de 0,6-0,7 milions d'euros els anys 2002 i 2003, respectivament. Els preus mitjans dels grups restants no presenten tanta variabilitat econòmica temporal. Els pops han augmentat gradualment el preu mitjà anual l'any 2018 (0,93 milions d'euros). Això pot ser degut al fet que el preu del pop (*O. vulgaris*) s'ha incrementat, encara que aquest augment no s'observa a la figura 5, ja que es dilueix amb el baix valor comercial del pop blanc (*E. cirrosa*) i del pop mesquer (*E. moschata*).

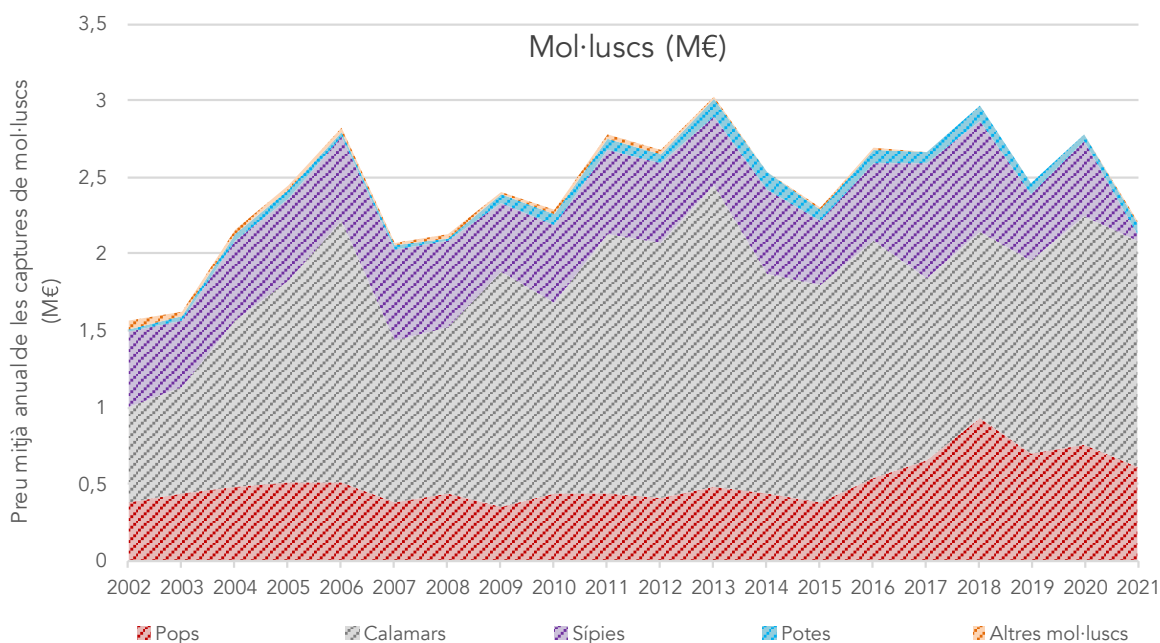

Figura 5. Preu anual en milions d'euros (M€) de les captures totals de pesca professional de mol·luscs a totes les Illes Balears entre els anys 2002 i 2021. FONT: Direcció General de Pesca i Medi Mari.

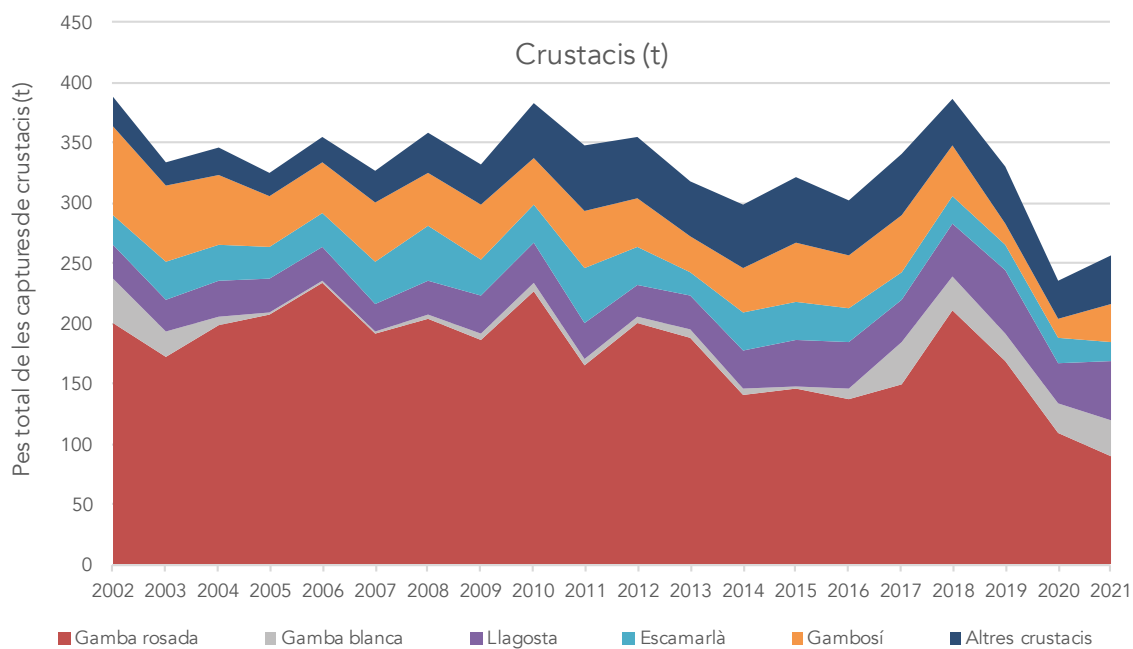

Figura 6. Pes en tones (t) anuals de les captures totals de pesca professional de crustacis a totes les Illes Balears entre els anys 2002 i 2021. El gruix de cada franja de color es refereix a la quantitat capturada de cada espècie. FONT: Direcció General de Pesca i Medi Mari.

El grup de mol·luscs que segueix en ingressos als calamaris i pops és el de les sípies, amb un valor constant en el temps de 0,5 milions d'euros. Finalment, el grup de menys valor anual sempre ha estat el de les pots, amb una mitjana de 60.000 euros anuals. El grup «Altres mol·luscs» gairebé no representa benefici econòmic (20.000 euros anuals de mitjana), ja que es refereix a les captures que s'efectuen com a subproducte de les activitats pesqueres de xarxes.

Crustacis

Les captures de crustacis han variat de 256 t l'any 2021 a 389 t l'any 2002 (figura 6). El decreixement més

gran, de 150 t, es produeix entre els anys 2018 i 2020, i remunta lleugerament (20 t) l'any 2021.

La gamba rosada és, amb diferència, el crustaci més capturat de la mar Balear, amb una mitjana de 177 t entre 2002 i 2021 (figura 6). Les seves captures disminueixen considerablement els darrers tres anys, i passen de 211 t el 2018 a 90 t el 2021. El gambosí o conjunt d'espècies de gambes la segueix en quantitat (amb una mitjana de 43 t), tot i que mostra una disminució important de ~ 25 t entre els anys 2019 i 2020, i augmenta el 2021 fins a assolir les 30 t. El grup d'«Altres crustacis» s'ha arribat a duplicar de

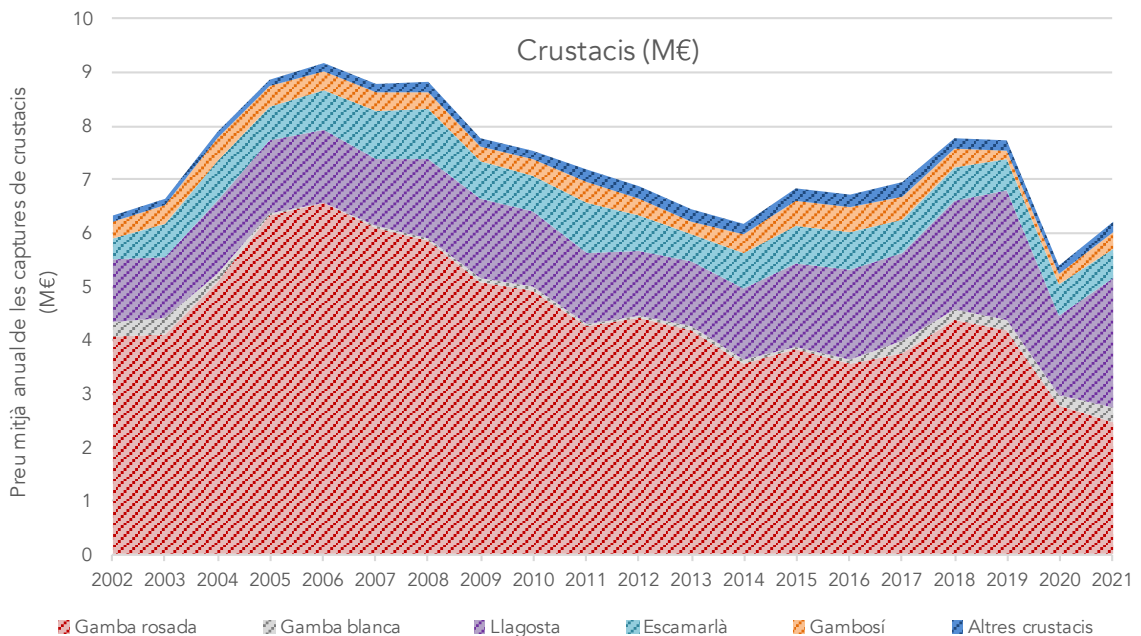

Figura 7. Preu anual en milions d'euros (M€) de les captures totals de pesca professional de crustacis a totes les Illes Balears entre els anys 2002 i 2021. FONT: Direcció General de Pesca i Medi Marí.

25 a 50 t entre 2010 i 2017, i la seva mitjana és de 38 t (40 t l'any 2021). Les captures de llagosta s'han mantingut constants des del 2002, amb aproximadament 30 t (amb l'excepció dels màxims de 54 t i 49 t capturats els anys 2019 i 2021, respectivament). L'escamarlà mostra una disminució de 15 t entre els anys 2015-2021, passant de 32 t a 17 t. La gamba blanca és la més capturada després de la gamba rosada, encara que aquesta representa només 1/30 part de la captura de gamba rosada. Les captures més grans de gamba blanca (entre 38-22 t) es mostren en els períodes 2002-2003 i 2017-2021 (amb 30 t capturades l'any 2021).

A més de ser l'espècie més capturada de la mar Balear, la gamba rosada és també la que suposa una font d'ingressos més gran, entre 2,5 i 6 milions d'euros (4,5 milions d'euros de mitjana entre els anys 2002-2021) (figura 7). Els valors més grans s'assoleixen entre el 2004 i el 2009, i el més petit l'any 2021. La segueix la llagosta, amb 1,5 milions d'euros de mitjana, tot i que el 2019 i el 2021 augmenta a 2,4 milions d'euros. El valor econòmic anual de l'escamarlà es manté entorn dels 0,7 milions d'euros. El gambosí està format per un conjunt d'espècies de gambes de baix valor comercial amb un preu mitjà de 0,35 milions d'euros entre els anys 2002-2021. El grup «Altres crustacis» (comptant els crancs) assoleix de mitjana els 0,2 milions d'euros.

CONCLUSIONS

→ Les captures de pesca professional balear de l'any 2021 (que inclouen peixos, crustacis i mol·luscs) disminueixen un 44 % des del 2002 (han passat de 3.900 t a 2.200 t). Això pot ser causat per diferents factors: una disminució de la flota pesquera professional, les vedes i les quotes màximes de pesca diària, el canvi de costums alimentaris, els cicles biològics intrínsecs de les espècies i els canvis de les condicions oceanogrà-

fiques. A més a més, l'any 2020 cal sumar-hi les restriccions derivades de la COVID-19.

- El 2020, a causa de la crisi sanitària, el valor econòmic anual associat a les captures (17,6 M€, similar a valors de l'any 2002) va caure en 2 milions d'euros respecte al 2019, dels quals s'han recuperat 0,9 milions d'euros (18,5 M€) l'any 2021.
- Els peixos constitueixen el volum més gran de captures de la flota pesquera professional balear, ja que es capturen en un ordre de magnitud més gran (màxim de 3.200 t i mínim de 1.800 t) al de crustacis i mol·luscs (~ 350 t).
- L'any 2021, les captures de peixos disminueixen a la meitat (1.500 t) des del 2002 (passen de 3.166 t a 1.630 t). Les espècies de peixos més capturades han anat canviant al llarg dels anys. El 2021, comparat amb la resta dels anys de seguiment, no hi ha hagut tantes captures de maire, gató, peix espasa, sardina europea, xucla i gerret, sorell, alatxa, moll i lluç. Això es pot explicar a causa de canvis del consum.
- Les deu espècies de peixos més capturades l'any 2021 són (en ordre de major a menor): gerret, aladroc, rajades (grup d'espècies no identificades), moll, sorell, sardina europea, llampuga, cap-roig, lluç i alatxa. Tot i que les espècies de sorell, sardina, alatxa, gató i serrà es troben entre les més capturades entre els anys 2002-2021, no aporten tant valor econòmic.
- Tenint en compte les captures totals, el grup dels crustacis és el que mostra una aportació econòmica més gran de tots. El crustaci més capturat de la mar Balear és la gamba rosada; entre els anys 2002-2021, la seva mitjana anual capturada és de 177 t, tot i que els darrers tres anys les captures han disminuït 121 t (passen de 211 t el

2018 a 90 t el 2021). Això és causat possiblement per diversos factors: d'una banda, hi ha evidència que l'esforç de la pesca d'arrossegament ha sofert una reducció dràstica (la flota s'ha reduït en deu embarcacions els darrers set anys) i, d'altra banda, aquesta espècie pateix oscil·lacions acusades relacionades amb factors ambientals i d'estat de sobreexplotació. La gamba rosada és també l'espècie de la que es deriva un valor econòmic més gran, entre 2,5-6 milions d'euros, amb el valor màxim entre 2004-2009 i el mínim el 2021.

→ Els darrers anys han augmentat les captures de llagosta: de ~ 30 t de mitjana ha passat a 54 t i 49 t els anys 2019 i 2021, respectivament. La causa és un motiu doble: el manteniment/reducció de l'esforç i les bones pràctiques en l'etiquetatge, que ara inclou una part de la producció que abans es venia il·legalment. També s'obté un benefici econòmic més gran de les seves captures,

passant d'una mitjana d'1,5 milions d'euros a 2,4 milions d'euros els anys 2019 i 2021.

→ El mol·lusc més capturat a la pesca professional balear és el grup dels pops, amb una mitjana anual de 173 t entre 2002-2021. *Octopus vulgaris* és l'espècie de pop amb un valor econòmic més gran i té veritable importància comercial. L'any 2021, respecte al 2020, les captures de mol·luscs que més disminueixen són el grup de les sípies, que passen de 46 t a 4 t, mentre que augmenten les del grup de les potes (de 19 t a 31 t).

→ El 2021, les deu espècies les captures de les quals impliquen un valor econòmic més gran són: gamba rosada (2,5 M€), llagosta (2,4 M€), calamar (1,5 M€), cap-roig (1,1 M€), pop comú (0,62 M€), moll (0,60 M€), escamarlà (0,56 M€), llampuga (0,56 M€), gerret (0,49 M€) i rajades (0,48 M€).

REFERÈNCIES

¹ QUETGLAS, A. *et al.* (2016). «Plan de Implementación Regional para Pesquerías Demersales de las Illes Balears (Mediterráneo Occidental)». [Informe del Projecte Myfish].

² FAO (2018). *El estado mundial de la pesca y la acuicultura 2018: Cumplir los objetivos de desarrollo sostenible*. Roma. Llicència: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

³ SABATÉS, A. *et al.* (2006). «Sea warming and fish distribution: the case of the small pelagic fish, *Sardinella aurita*, in the western Mediterranean». *Global Change Biology*, 12, 2209-2219. DOI:10.1111/j.1365-2486.2006.01246.x.

⁴ TUGORES, M. P. *et al.* (2011). «Habitat suitability modelling for sardine *Sardina pilchardus* in a highly diverse ecosystem: The Mediterranean Sea». *Marine Ecology Progress Series*, 443, 181-205. DOI: 10.3354/meps09366.

⁵ MONTERO-SERRA, I. *et al.* (2015). «Warming shelf seas drive the subtropicalization of European pelagic fish communities». *Global Change Biology*, 21 (1), 144-153. DOI: 10.1111/gcb.12747.

CITAR COM

BARRIENTOS, N.; VAQUER-SUNYER, R.; DIRECCIÓ GENERAL DE PESCA I MEDI MARÍ (2022) «Captures de pesca professional». A: Vaquer-Sunyer, R.; Barrientos, N. (ed.). *Informe Mar Balear 2022* <<https://www.informemarbalear.org/ca/beneficis/imb-beneficis-captures-cat.pdf>>.